

PSIHOPEDAGOGIA TINERILOR

Prof. univ. dr. Elena STĂNCULESCU

Tematica abordată

- ▣ 1. Delimitări conceptuale
- ▣ 2. Sănătatea psihică/emoțională
- ▣ 3. Dezvoltarea cognitivă
- ▣ 4. Dezvoltarea psihosocială
- ▣ 5. Implicații pedagogice

Delimitări conceptuale

- ▣ **Tineretea** cuprinde din punct de vedere psihologic două etape distincte
 - ▣ 1. Perioada vârstei adulte emergente (18-25 ani) – tinerii nu sunt pe deplin independenți financiar, cei mai mulți nu și-au întemeiat propriul cămin, angajament academic sau/ si profesional
 - ▣ 2. Perioada adultului tânăr (25-35 ani) – consolidarea carierei, nevoia de satisfacere a intimității se concretizează prin întemeierea unei relații de lungă durată (cuplu, maritalp, etc)

Perioada vârstei adulte emergente (18-25 ani)

- ▣ Sănătatea fizică este foarte bună, capacitatea vitală dispunând de multe resurse. Tinerețea este considerată drept etapa apogeului sănătății fizice
- ▣ Spre deosebire de generațiile anterioare, în prezent se amână asumarea diverselor roluri (de exemplu marital și parental), în favoarea concentrării asupra celui academic/profesional

Perioada adultului tânăr

- ▣ Afirmarea profesională
- ▣ Fluctuații mai mici decât în perioada anterioară în ceea ce privește locul de muncă
- ▣ Oportunități multiple, diverse pentru cei cu nivel ridicat de studii
- ▣ Complexitatea muncii și dezvoltarea cognitivă – ipoteza revărsării

Sănătatea psihică/emoțională

- ▣ Plasa de siguranță din adolescență dispare. În plus, apar o mulțime de cerințe de rol (academic, profesional) și implicit asumarea de responsabilități
- ▣ Starea de bine este multideterminată (factori genetici, psihici și psihosociali)
- ▣ $\frac{3}{4}$ din bolile psihice debutează între 20 și 24 de ani (etiologia: interacțiunea dintre factori ereditari și de mediu)
- ▣ Dacă în adolescență s-au conturat trasee deviante, delictuale, în etapa adultă emergentă acestea se consolidează

Dezvoltarea cognitivă

- ▣ Complexitate cognitivă (suportul fiziologic - maturizarea neuronală – conexiunile interneuronale devin mai dense)
- ▣ Evaluare continuă a informațiilor și convingerilor, prin prisma argumentelor, dovezilor și implicațiilor profunde
- ▣ Creșterea flexibilității mentale
- ▣ Noi moduri de gândire: reflexivă și post-formală
- ▣ Gândirea dialectică – integrarea cunoștințelor și experiențelor noi pe baza sintezei dintre teze și antiteze

- ▣ Dezvoltarea la locul de muncă a capacității analitice, intuiției creative și inteligenței practice (vezi modelul triarhic al inteligenței, Robert Sternberg)
- ▣ Cunoașterea tacită (presupune gestionarea personală, a sarcinilor și a interacțiunii cu ceilalți) – se concretizează prin anticiparea/intuirea deciziilor celor cu care intră în contact. Corelează cu performanțele academice sau la locul de muncă

Dezvoltarea cognitivă în facultate

- ▣ Progres mai rapid și consistent de la rigiditate, fixitate la flexibilitate mentală
- ▣ Ideile relativ rigide despre adevăr, de la începutul facultății, se restructurează în urma familiarizării cu perspective și teorii explicative multiple
- ▣ Expansiune a conceptualizărilor relativiste
- ▣ Legătură între nivelul de educație, complexitatea cognitivă și petrecerea timpului liber

Trecerea de la facultate la piața muncii

- ▣ Ușurința adaptării la cerințele angajatorilor depinde, între altele, de măsura în care programele universitare au fost ajustate în funcție de piața muncii
- ▣ Legătura teoriei cu practica
- ▣ Practica de specialitate să corespundă nevoilor studenților
- ▣ Burse pentru stagii de practică
- ▣ Consilieria vocațională și grupurile de sprijin

Dezvoltarea psihosocială

- ▣ Presiunile economice sunt mai mari ca niciodată și implicit dificultățile cu care se confruntă mulți dintre tineri pentru a avea sentimentul controlabilității propriei vieți reprezintă o sursă de stres

Sarcini psihosociale fundamentale

- ▣ Desprinderea de sub tutela parentală în sensul independența financiară și nu doar psihice
- ▣ Rezolvarea crizei identitare – realizarea nevoii de intimitate
- ▣ Asumarea de noi roluri – marital și parental – astfel de asumare este amânată până la sau chiar după vârsta de 30 de ani
- ▣ Dezvoltarea de strategii pentru ajustarea/adaptarea comportamentală la cerințele acestor noi roluri (vezi impactul stresului marital sau/și parental)

Implicații pedagogice

- ▣ Cursurile universitare trebuie să țină cont de avansul cognitiv specific acestei etape de vârstă
- ▣ Predarea să fie un prilej prin care studenții au experiențe de învățare care să fie tot atâtea oportunități de dezvoltare (nu numai intelectuală, ci și morală și socio-afectivă)

- ▣ Metodele didactice trebuie să includă în afară de prelegerea clasică și strategii prin care studenții să fie invitați să pună întrebări, să fie implicați să problematizeze, să exprime puncte de vedere personale
- ▣ Încurajarea gândirii reflexive și a punerii de întrebări
- ▣ Stimularea gândirii critice , respectiv a capacității de a sesiza punctele nevralgice într-un discurs explicativ și formularea de contraargumente

- ▣ Cu alte cuvinte, valorificarea strategiilor de predare se evidențiază prin măsura în care se realizează implicarea **activă** a studenților
- ▣ Studenții să fie invitați **să propună** profesorului noi teme de discuție
- ▣ Profesorul are rolul de **ghid** care orientează activitatea psihică de învățare

- ▣ Pentru stimularea participării active a studenților se recomandă folosirea de: studii de caz, lucrul în grupuri mici, învățarea prin descoperire, proiecte de cercetare, activități aplicative în ateliere sau laboratoare, abordarea de teme actuale sau de perspectivă, cu caracter aplicativ
- ▣ **Valorificarea experienței personale a studenților**

- ▣ Întrucât învățământul universitar este bazat pe competențe, trebuie să se respecte principiul didactic al legăturii dintre teorie și practică.
- ▣ Seneca: “*Non scholae sed vitae discimus*”
(Nu pentru școală, ci pentru viață învățăm)

- ▣ Studenții vor fi din ce în ce mai angajați în propria formare (dezvoltându-si învățarea autonomă sau autoreglată) dacă vor descoperi **de ce** învață ceea ce li se predă sau modul în care se regăsesc aceste cunoștințe în realitatea concretă din profesia pentru care se pregătesc

- ▣ Este foarte important ca diferitele sesiuni sau activități practice să fie încheiate cu **discuții bazate pe demersuri intelectuale inductive**: la ce concluzii am ajuns? Care este principiul general care explică experiențele practice avute?
- ▣ Cu alte cuvinte, studenții sunt invitați să integreze cunoștințele practice dobândite la un nivel abstract, surprinzând anumite regularități, particularități științifice ale aspectelor descoperite în contextele aplicative

- ▣ Învățarea este activitatea psihică presupune nu o asimilare pasivă a informațiilor predate de profesor, ci **construirea activă** a piramidei cunoștințelor (Ausubel și Robinson), precum și a semnificațiilor noi (Bruner), conexiunilor și implicațiilor acestora.

- ▣ În psihologia educației au fost evidențiate valențele formative ale următoarelor tipuri de învățare în contextul procesului de instruire didactică: **învățarea experiențială** (Kolb, 1984), învățarea bazată pe **rezolvarea de probleme** (Miller, 2004), învățarea **participativă** (Mills-Jones, 1999) sau învățarea prin **cooperare** (Johnson, Johnson și Smith, 1991).

- ▣ Importanța oferirii de feedback, astfel încât studenții să observe că relația didactică nu este unilaterală și, de asemenea, să știe unde trebuie să mai exerseze
- ▣ Importanța solicitării de feedback în legătură cu modul în care studenții percep activitatea profesorului (acesta trebuie să stimuleze predarea reflexivă)

- ▣ Încurajarea studenților să-i comunice profesorului că au nevoie de sprijin sau discuții/explicații suplimentare

- ▣ Evaluarea didactică să măsoare **cunoștințele aplicative/practice**, nu doar achizițiile și *insight*-urile cognitive
- ▣ Evaluarea să nu se centreze pe aspecte cantitative în detrimentul celor **calitative**

- ▣ Profesorul universitar trebuie să stimuleze – prin conținuturile predate și metodele și strategiile didactice folosite – dezvoltarea învățării autoreglate, motivației intrinseci (satisfacerea nevoii de autoactualizare)
- ▣ Profesorii să proiecteze conținuturile predate în funcție de răspunsul la întrebarea: Va fi asigurat parcursul de la *savoir* la *savoir faire*? Vor contribui cunoștințele predate la adaptarea viitorilor absolvenți la cerințe de rol profesional?